

Олександр Гембарук

ТРАНСФОРМАЦІЯ КОНЦЕПТУ «ВІЙНА» У МЕДІАПРОСТОРІ: АНАЛІЗ БЛОГОСФЕРИ

Нестабільність військового стану у багатьох країнах світу провокує значний інтерес до теми війни в сучасному медіапросторі. В той же час найсучаснішим засобом поширення інформації в умовах сьогодення виступають соціальні мережі. Поряд із цим саме такі засоби поширення інформації є найменш контрольованими і як наслідок підпадають під класифікацію найбільш ризикованих каналів інформації з позицією можливості виникнення фейків та викривлення інформації про війни. Наслідком такого становища виступає спотворення концепту «війна»: думки адміністраторів ютуб-каналів розбігаються, автори пропонують нові концепції та нову термінологію, дехто висловлює власну думку, дехто веде проплачені програми та свідомо маніпулює думками підписників. Саме тому питання розгляду концепту війни з урахуванням особливостей саме сучасного медіапростору взагалі та ютуб-каналів зокрема, набуває особливого значення.

Окресленій проблематиці присвячена велика кількість наукових напрацювань, серед яких варто виділити таких авторів, як: Брославська Л. [1], Вільчинська Т. [2], Ертановська Д. [3], Рудик М. [4], Семотюк О. [5], Яворська Г. [6] та багато інших. Проте в окреслених наукових працях незначна увага приділяється обґрунтуванню структури концепту війни саме в сучасній блогосфері, що й зумовило мету даної статті.

Сучасні вчені мають дещо іншу думку на співвідношення війни і політики. Так, наприклад, Ертановська Дельфіна, розглядаючи різні аспекти політичного дискурсу, наступним чином вказує на роль концепту «війна»: «політичний дискурс, щоб бути ефективним, повинен будуватися відповідно до певних вимог військових дій» [3, с. 250].

В останні роки термін «війна» почав трактуватись дуже широко, без урахування його сутнісних ознак та первісного значення, нерідко під узагальненим поняттям «невійськові війни».

Термін отримав широке поширення у публіцистичній та науково-популярній літературі, де використовуються такі визначення, як «холодна війна», «інформаційна війна», «економічна війна», «психологічна війна», «війна компроматів», «газова війна», «торгова війна», «війна за переділ власності» тощо.

Поряд із конвенційною (звичайною) війною ми вже маємо справу з гібридною, інформаційною, ментальною, економічною війною. Хоча низка вчених вважає, що недоцільно використовувати такі визначення, як «економічна війна», «психологічна війна», «кібервійна», «інформаційна війна» та подібні до них.

Говорячи про проблеми конструювання поля політики у журналістському дискурсі, Брославська Л. вказує: «основна проблема пов'язана тут з тим, що «журналістський дискурс має власну логіку відбору та інтерпретації подій та персонажів, конструювання концептів, актуальних у контексті боротьби значимих суспільству політико-ідеологічних сенсів» [1, с. 47].

У зв'язку з цим логіка самого політичного поля та його провідних практик може суттєво трансформуватись у контексті журналістського дискурсу [6, с. 14].

Дослідник звертає увагу «на три актуальні напрями конструювання журналістами поля політики:

- відбір подій як інформаційних приводів та практики інтерпретації цих подій;
- практики вибору та подання персонажів з поля політики; практики конструювання концептів, що однаково важливі для поля політики та журналістського дискурсу [6, с. 15].

Звісно ж, що такий підхід цілком застосовний і до журналістського воєнного дискурсу. Однак, зрозуміло, конструювання поля політики має тут низку суттєвих особливостей.

Спробуємо виділити найзначніші їх:

Перше. Оскільки збройний конфлікт сам по собі є політичним явищем, звернення журналіста до тематики бойових дій значною мірою визначає його звернення до політичного дискурсу.

Друге. Аналізуючи та інтерпретуючи отриману інформацію, журналіст зіставляє її зі своїми внутрішніми установками, серед яких, якщо йдеться про збройний конфлікт, є й настанови політичного характеру. До таких установок належать, наприклад, «патріотичні». Не можна не враховувати і так звані «традиційні» політичні настанови журналістів, сформовані державною пропагандою СРСР ще в роки холодної війни і з незначними змінами, що перекочували в наші дні.

Третє. При виборі аргументів для обґрунтування своєї позиції щодо того чи іншого аспекту збройного конфлікту журналісти змушені звертатися до експертів, які також не вільні від політичних оцінок того, що відбувається, а іноді й принципово оцінюють певні події з погляду політики.

Четверте. Журналістський дискурс сучасного збройного конфлікту неможливий без великих бекграундових масивів, які надають читачеві можливість самому зробити висновки щодо передумов, причин та безпосередніх приводів для початку збройного конфлікту, а також щодо його ходу, що полягає в протистоянні сторін політичних, військових, економічних, інформаційних ресурсів тощо. Формуючи бекграунд, журналіст враховує в тому числі політичні аспекти.

П'яте. Оскільки самі по собі сучасні збройні конфлікти можуть мати

досить швидкоплинний характер (грузино-осетинський конфлікт отримав у пресі назву «п'ятиденної війни»), ситуативні військові та військово-політичні зміни відбуваються у них стрімко.

Вирізняються різні форми взаємодії журналістського воєнного дискурсу з політичним дискурсом:

- різні погляди політиків на події, які відбуваються, що відображає офіційну позицію держави;
- використання думки політичного чи громадського діяча як коментар;
- використання поглядів політичного чи суспільного лідера в якості експертної оцінки для аналізу поточної ситуації та передбачення майбутніх подій.
- включення в огляд подій збройних конфліктів офіційних заяв державних політичних інститутів.;
- виклад повністю, коротко або в адекватній інтерпретації офіційних заяв незалежних політичних інститутів;
- публікація заяв керівників або вищих органів військово-політичних спілок;
- приведення в тексті публікації заяв авторитетних політичних громадських організацій;
- публікація аналізів експертів, що розглядають політичні передумови та інші аспекти збройних конфліктів.

Отже, журналісти постійно залучаються до процесу взаємодії між політичним та воєнним журналістським дискурсами.

Підсумовуючи зазначимо, що в сучасних умовах військового протистояння між Росією та Україною концепт «війна» є одним з ключових, чим пояснюється його високий ступінь актуалізації та розгляду у системі мовної репрезентації. Вербалізація цього поняття базується як на традиційних, вже встановлених термінах, так і на новостворених, які передають особливості війни, що розпочалася 24 лютого 2022 року. Нова реальність накладає нові правила, що призвело до появи численних, ще не встановлених, назв одного поняття (гібридна війна, глобальна війна, інформаційна війна, інформаційно-психологічна та інші).

Список використаних джерел

1. Брославська Л. Я. Концепт «війна» в англomовній картині світу: доконцептуальні основи. Вісник *Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов.* 2018. № 1051(73). С. 46–51.
2. Вільчинська Т. П. Концепт «війна»: особливості мовної об'єктивації у газетному тексті. *Лінгвістичні студії.* 2017. Вип. 34. С. 110–114. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/lingst_2017_34_16.
3. Ертановська Д. Меми як спосіб комунікації в умовах війни. *Вісник*

- Львівського університету. Серія Журналістика. 2023. Вип. 52–53. С. 249–253.
4. Рудик М. Журналістські стандарти і блогерство: професійні засади роботи з інформацією у блогосфері. *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*. 2022. Вип. 51. С. 89–95.
  5. Семотюк О. Російсько-український збройний конфлікт: термінологічний та дискурсивний виміри. *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*. 2022. Вип. 51. С. 96–105.
  6. Яворська Г. М. Концепт «війна»: семантика і прагматика. *Стратегічні пріоритети. Серія: Філософія*. 2016. № 1. С. 14–23.

Катерина Гноєва

СВІТЛО В ТЕМРЯВІ: ІСТОРІЯ ОКСАНИ МЕШКО ТА ЇЇ ПРОТИСТОЯННЯ РЕПРЕСИВНОМУ РЕЖИМУ

На кожному етапі історії ми знаходимо прояви героїзму та відданості, які не тільки переполюють наше серце вдячністю, але й стають вічним джерелом натхнення. У світлі історії виокремлюється багато імен, які виходять за межі своєї епохи, стаючи символами сили, відваги та волі. Одне з таких імен – Оксана Мешко, чия життєва дорога переплелася з великими випробуваннями та надзвичайними зверненнями. Її історія – це історія боротьби, віри і незламної волі до перемоги над обставинами.

Оксана Яківна Мешко народилася 30 січня 1905 року у мальовничому містечку Старі Санжари на Полтавщині в родині малоземельних селян, які віддавали перевагу вільному способу життя. Її батьки належали до колись козацьких родів, які не піддавалися покріпаченню, та зберегли свій гордий дух. Ще з раннього віку Оксана стикалася з трагічними наслідками більшовицької диктатури, яка навіяла Україні страшні часи. Незважаючи на моторошні спогади про червоний терор, сама Оксана лише з теплом згадує про рідну домівку: «Я благословляю своє містечко, в якому прожила всю свою найкращу пору життя – дитинство» [3, с. 4].

У грудні 1920 року в Харкові на Холодній горі відбулася трагедія, що залишила невиліковні рани в серці молоді Оксани. Батько її, сильний і непохитний, став однією з жертв безжалісної руки комуністичного режиму. За невиконання обов'язкового продподатку він став заручником тієї суворой влади, яка не вагаючись відібрала його життя.

Але смерть не позбавила родину від подальших випробувань. Невдовзі 17-річний брат Євген, щирий і відданий своїй країні, став на шлях відчайдушного опору. Та його мрії й життя припинилися, розірвані